ԽՄԲԱԳԻՐ — ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՆԻՒՍԷՐ
ՓՈՍՏԱՐԿԼ. ՓՈՍՏԱՐԿՂ ԹԻՒ 382
ՀԱԼԷՊ, ՍԻՈՒՐԻԱ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏՕՔԹ. Եւ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

ԾԱՐԱՏ
ՕՐԱԹԵՐԹ

جريدة يومية سياسية ارمنية
المدير المسئول الطبيب خ بوغوصيان
العنوان — حلب — شارع جبل النهر
ص البريد ٣٨٢

ՀԻՆԳՇ. 4 ԱՊՐԻԼ 1946 — ԹԻՒ — 2597 — ԳԻՆԸ՝ ՀԱՏ 20 Ս. Դ. — ١٩٤٦ نيسان ٤ الخميس — السنة ١٩ العدد ٢٥٩٧

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՔԱՐՈԶԸ

Բնաբան.— Մէ՛ վախնաք անոնցմէ որ մարմինը կը սպանեն, ու չեն կրնար հոգին սպաննել. այլ աւելի վախցէ՛ք անկէ, որ կրնայ հոգին և մարմինը գեհենի մէջ կորնչցնել։ (Մաթ. ժ. 28)։

Հաւատացե՛ալ ժողովուրդ, այս թեմի մայր եկեղեցին նըվիրուած է Քառասնից Մանկանց յիշատակին։ Երէկ Նրանց տօնախմբութիւնը լինելով ես կը կամենայի սր Քառասնից վկայաբանութիւնը և Նրանց նահատակութեան յիշատակը մեզ կարող դարձնելու ըմբռնելու իմաստը մեր Փրկչի այն խօսքին թէ՝ մարդիկ կարող են մարմինը սպանանել, բայց հոգին, կենդանի հոգին չեն կարող սպաննել։

Զեզ բոլորիդ յայտնի են քրիստոնէական առաջին դարերում եղած հալածանքները, Ս. Ստեփանոսի նահատակութիւնը, բիւրաւոր հաւատացեալների վկայաբանութիւնները, որով մարդիկ ուզել էին վերջ տալ Քրիստոնէութեան, բայց միայն մարմիններ կարողացել էին սպաննել, և հոգին կենդանի էր մնացել։ Նոյնիսկ մեր կրօնի Հիմնադիրը հրեաների կողմից խաչի վրայ բարձրացուցուց, բայց ի վերջոյ մեր կրօնը յաղթանակեց, և աշխարհը սարսափելու կարող կայսրեր իրանց զլուխները խոնարհեցին Խաչին առաջ։

Աշխարհը տեսել է հզօր Քսերքսեսներ, Դարեհներ և մի մեծ Ալեքսանդր Մակեդոնացի՝ որոնք աշխարհի իշխեցին. բայց այսօր Նրանք չկան։ Ո՞ւր են Փարաւոնները և իրանց բանակները։ Նրանք բոլորը ոչնչացել են, բայց նորանից միայն մնում է իրանց հոգեկան ստեղծագործութիւնները, իրանց կրօնը և մշակոյթը, որոնք առանձինն գլուխներ կազմել են։ Նրանցից փրկուել են միայն հոգեւոր արժէքներ։

Մեր հայ ժողովուրդն էլ, փոքրիկ մի ժողովուրդ, որ շարունակ տարուել է հզօր Սասանեանների, Արաբների, Սելճուքների, Թաթարների և Օսմանցիների հալածանքների ներքև, որոնք շարունակ կործանել են մեր հայրենիքը, բայց Հայ ժողովուրդը այդ սասանականների մէջ, էլի ստեղծագործել է և պահել է իւր մըտաւորական և հոգեւոր կեանքը, իւր լոյսը։

Մենք հիանում ենք բարգաւաճ և խաղաղութեամբ բանաստեղծուած ժողովուրդների ստեղծագործութիւնների վրայ. բայց պաշտելի է մեր ժողովրդի դժբախտ վիճակի մէջ կատարած ստեղծագործութիւնը։ Այս ճշմարտութեան պիտի համոզուինք եթէ թափանցենք մեր պատմութեան։ Մենք մեծ եղել ենք հոգիով, մեծ մեր ստեղծագործութեամբ, թէև աննպաստ քաղաքական և տնտեսական պայմանների ներքև ճնշուած ենք մնացել։

Ահա ինչ է իմաստը Քառասուն Մանկանց Նահատակութեան, որոնք սառների մէջ մեռան, բայց այսօր կատարում ենք իրենց տօնը. կենդանի են Նրանք։ —Ուրեմն երբ միտք ենք բերում որ մենք տկար ենք ազգովին և զաւակներն ենք փոքրիկ մի եկեղեցու, բնաւ չպէտք է քաջուինք Նրա համար։ Մենք պէտք է հըպարտ լինենք մեր աշխատութեամբ, մեր փոքրութեամբ, վանդի

(Շար.ը Դ. էջ)

ՅՈՐԵՆԻ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ
ԼՈՆՏՈՆԻ ՄԷՋ

ԼՈՆՏՈՆ.— Յունայիսկայ Զորեքշաբթի օր Զբոյ Հասուգի մէջ, քննելու համար աշխարհի ամօթի կայսութիւնը, պիտի յումարուի պարենաւորումի մեծագոյն համաժողովը, որ պիտի բացուի Պ. Պէվինի բարեգործութեամբ մէկ ուղերձով։ Համաժողովին մասնակցող 51 ազգերուն մէջեն չեն գտնուիր Եւրոպացիներ, Զեխոսլովաքիա, Հունգարիա, Լեհաստան և Սպանակ Ուսոխ։ Արեւելեան Եւրոպայի երկիրներէն պիտի մասնակցի Բոլոնիա։

ԿԱՎԱՍ ՕԼԻՔԱՆԻՆ ՆԱՄԱԿԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւ-Եորքէ ստացուած լուրերու համաձայն Մակի Քարտուղար Պ. Թրիկվի Լի Նամակ մը ստացած է Իրանի Վարչապետ Պ. Սալթանէէն, որ գնալու Հիւսէին Ալան իրաւասու կը նկատէ Իրանի հարցը ներկայացնելու Ազգ. Խորհուրդին։

ԿԱՆՏՒՆ ԵՒ ՍԹՈՓՓՈՐՏ ՔՐԻՓՍ

ՆՈՐ ՏԷԼԻ.— Անգլիոյ առեւտր. նախարար Պ. Սթաֆֆորտ Քրիպս տեսակցութիւն մը ունեցաւ Մահաթմա Կանտիի ճերմականերփ ուղերկ պատերով սենեակին մէջ։ Կանտին գրած էր իր աւանդական դեղջկը և նստած էր ծալապատկ, մինչ բրիտանացի զիւանագէտը տախտակէ աթոռակի մը վրայ։ Սըր Քրիպսը Ժպտուն երեսով սենեակէն և յայտարարեց որ Կանտին շատ առողջ էր։ Լիմուզէն ինքնաշարժ տրամադրուեցաւ Կանտիին, բայց ան քալելով գնաց, մինչ ճամբան ծանօթներ զինք կը շրջապատէին։ Կանտի ինքնաշարժ նստաւ այն ատեն միայն երբ յոգնութիւն զգաց։ Սըր Քրիպս և Լորէնս տեսակցեցան նաև խլամ պետերուն հետ։

Ս. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Եւ
ՄԱԿԻ ՊԻՒՏՃԷՆ

ԼՈՆՏՈՆ.— Ս. Միութիւնը Մակի պիւտճէին իր բաժինը՝ 1.723.000 տոլար կամ 450.000 Անգլ. ոսկի վճարեց միանուագ՝ Ամերիկայէ։

Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան ապագայի մասին Իրանի հարցէն ծնունդ առած կասկածը մասամբ փարատեցաւ այս ժեսիով՝ որ ապացոյցը կը նըկատուի Ս. Միութեան կողմէ այդ կազմակերպութեան տրուած կարեւորութեան։ Անգամ այլ երկիրներ՝ցարդ չնչին գումարներ տրամադրած են միայն։

ԾՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԼՈՆՏՈՆ.— Աշակողմի յաղթութիւնը ստոյգ կը նկատուի ընտրութեանց մէջ՝ որոնց վերջնական արդիւնքը յայտնի պիտի ըլլայ քանի մը օրէն։ Զանազան մերժեցին մասնակցիլ «Քօալիսիոն» կառավարութեան մը զոր կազմել կ'առաջադրէ ժողովրդական ճակատը (աբքայականներ)։ Եթէ, ասոնք չկարենան Ծունաստանին տալ իրենց կողմէ խոստացուած խաղաղութիւնը, այն ատեն է որ փոթորիկը պիտի փրթի...։ Պէլկրատ զտնուող յոյն Կոմկուսի քարտուղար Զաքարիատէս յայտարարած է որ անգլիացիք պարտին քաշուիլ Ծունաստանէն տեղերնին տալով ամերիկացիներուն, որովհետեւ, անգլիացիք կը քաջալերեն աբքայական և ֆաշիստ տարրերը։

ՃՆՆՃԱՔՆԹԻՒ ՓՈԹՈՐԻԿ
ԽԱՂԱՂԱԿԱՆԻ ՄԷՋ

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Քալիֆորնիայէն մինչև Ալասքա անսնախընթաց ալեկոծութիւն մը ահագին աւերներ գործած է։ Մինչև հիմա 300 հոգի մեռած է։ Հավայեան կղզիներու մէջ 100 մեռեալ կայ, բայց օդային և նաւային խարխխները անհոգ մնացած են։ Փոթորիկը 600-800 քիլմ. արագութիւն ունի։ Նիւ-Թոքական կորուստները միլիոնաւոր տոլարներու կը հասնին։ Կը կարծուի թէ ուրականը հետեւանքն է խաղաղական խորքերուն տեղի ունեցած զօրաւոր երկրաշարժի մը։

ՏԵՂԵԿԱՏՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄՕՇԱՏԸԶ Պէյ.— որ Քիլիս զրաված էր սահմանային հարցերու շուրջ տեսակցելու Անթէպի վարին հետ, վերադարձաւ առջի օր։

ՄԵԿՆՈՂ անգլիացիներուն ի պատիւ, իրենց ոգիներին մաղթանք, ճաշկերոյթ մը տրուեցաւ Ակրային մէջ՝ Մօշատ Պէյի կողմէ։

ԲԱՂԱՔԱՑԻՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց գնել՝ Բաէյքի եղերքին Սամ. Էվպաֆին պատկանող 132 հա. զբաղ. մէջ մարդաբնակ ունեցող գետինը, մէջը 27 Ս. Ոսկին, չենելու համար արդիական Հանրային Պարէզ մը։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻՆ մեծ քանակութեամբ եղիպտական և իրանական բրինձ հասաւ քաղաքս, բաշխուելու համար ժողովուրդին՝ պարենաւորման կեդրոնները։ Անգլիոյն մէկ քիլո պիտի տրամադրուի՝ փոխան ալիւրի թիւ 3 կարտոնին։ Բրինձի բաշխումէն յետոյ պիտի սկսի կարմիր շաքարի բաշխումը։

ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ հսկելու համար հրահանգուեցաւ հրշէջներու Սպասարկութեան, որպէսզի օրական երեք անգամ ջրուին ներքին փողոցները, իսկ երկու անգամ մեծ պողոտաները։ Աւելածուները նախ աւլած պիտի ըլլան այդ փողոցներն ու պողոտաները։ Սրճարանները, ճաշարաններն ու պանդոկները՝ ամէն օր պիտի քնուին։

ՔԱՍԹԱԼ ՀԱՐԱՄԻ թաղի ոստիկաններուն կողմէ դիակ մը գտնուած ըլլալը գրած էինք։ Ոստիկանները յայտնեցան ձեռք անցնել ոճրագործները երբ ասնանք նոյն թաղի մէկ սրճարանին մէջ օղի կը խմէին։ Ոճրագործներու վրայ գտնուած են արդիլուած գործիքներ և աբեւնաթաթաթա գտակ մը։

ՍԱԼԷՀ Մխքինէ անուն ոստիկան մը, առջի օր, ինքզինքը վիրաւորած է գենքով՝ իր տան մէջ և անմիջապէս փոխադրուած Ռազի հիւանդանոցը։ Բժիշկներ օգնութեան կը փութան։ Կը բերուի նաև Տքթ. Ֆերուշա, որ կը կատարէ գործողութիւնը, ու տեսնելով որ վիրաւորը շատ արիւն կորսնցուցած է, կը ներքրկէ իր աբիւնէն 200 կրամ։ Բնաւ չէր տեսնուած եւրոպացի բժիշկի մը այսքան զոհողութիւն՝ Հալէպի մէջ։ Վիրաւորը պատասխանելով հարցաքննիչ դատաւորին ըսած է թէ անձնասպանութեան պատճառը՝ թոշակին անբաւարար ըլլալն էր, շատ նեղ կացութեան մատնուած էր կառավարութեան վերջին որոշումին վրայ, թէ պաշտօնեաներ այլեւս պիտի չըկարենան օգտուիլ աղքատի աբլիւքէն։ Կ'ըսուի թէ ոստիկանը, նոյն օրը կէս-օրէ ետքը մեռած է՝ զոհ դառնալով թոշակի սակաւութեան։

ՊԱՏԱՐԱԳԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐԱՑԻՒ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ԻՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԼՈՅՍՈՎ

Բ.

Նախորդ յօդուածով ջանացինք լոյս բերել այն անաւոր գրութիւնը, որուն տակ ողբմելի գոյութիւն մը կը քաշկռտէ մարգկութեան կէսը, զուրկ հացէ, ուսումէ և առողջապահական պայմաններէ։

Աշխարհի մէջ լուծման կարօտ երկրորդ կնճիռ մըն ալ Սովետական պետութեան ազգովութեան հարցն է։ Այդ հարցը Ռուս ժողովուրդը կը կոչէ՝ ազգովութեան խնդիր, իսկ արեւմտեան մեծերը՝ ռուսական ծաւալման խնդիր։ Հոս է անա շան գլուխը, ինչպէս կ'ըսեն Ֆրանսացիք։ Իրապէս այդ հարցը ծաւալում և տիրապետութիւն է թէ՝ ազգայ ազատագրութեան արդարացի ձիգ մը։ Ահա ասոր վրայ է որ պիտի հիմնուին ապագայ խորհրդակցութիւնները։

Առաջին Ընդհ. Պատերազմէն վերջ ծաւալումի այս կնճիռը չբացած էր և ոլուական վտանգը (ըստ արեւմտեան ազդերու տեսակէտին) ժամանակաւորապէս անեղծացած։ Այդ պատերազմէն վերջ կար Ֆրանսական և իտալական ծաւալման խնդիրը, որուն դէմ պայքարելու մղուած էին օրուան աշխարհակալական վերիերանները։ Եւ անոնք մաքառեցան ու յաղթեցան Ցարտոնն՝ նախ Կիլիկիայէն և ապա Մերձ. Արեւելքէն նետելու, իսկ Իտալիան իրեն խոստացուած և իր բանակին կողմէ գրաւուած Անթալիոյ եզերքներէն զզուանքով հեռացնելու։ Նոյն ճակատագրին արժանացաւ նաև Յունաստան, ուրկէ անիսուսնակ և ուրկէ խուճապահար, թափուելով ծով, Իզմիրի առջև, կրնալու համար իր պատմութեան ամենէն ամօթալի գարշութիւններէն մէկը։ Ու՝ ծափահարութիւն...։ Ամէն ինչ կատարեալ էր։ Քանի մը ազգերու զարաւոր հայրենիքը և հազարաւոր տարիներու տնտեսութիւնը յափշտակող Թուրքը, կը նստէր աշտարակին գագաթը և պատգամ կ'որոտար իր շրջանէքին, բարոյական, գաղտնական և իրաւական գաղեր կ'ուանդեր աշխարհի...։ Ու՝ ծափահարութիւն...։

Կը մնար Ռուսիան։ Այդ պատերազմին Ռուսիոյ խոստացուած էր Գալիպոլ, 1916-ի երրորդ Համաձայնութեան պետական վարիչներու միջոցաւ որոշումով։ Ռուսիոյ այդ օրերուն իր ներքին արաքին դրդոր թշնամիներուն դէմ պայքարելու համար, լծուած էր, իր ընկերային գաղանքը և ներահատաս իրաւակարգը ամրապնդելու ձիգերուն, որոնց քով Գալիս և ուրիշ խոստումներ կը մնային երկրորդական հարցեր։ Կրկին ծափահարութիւն...։

Սակայն այսօր կացութիւնը փոխուած է։ Ռուս ժողովուրդը քան տարուան թրծումէ մը վերջ։ Նշանդէն գուրս է եկեր կայնիթիայ տոկունութեամբ և ջանքերու է Հիթլերի ամբողջ եւրոպական ազգերէ խլուած գենք ու դրամը, ամբողջ եւրոպական ազգերու գինեալ և ոչ-գինեալ զօրակոչումի ահաւոր հնարքն, ծանրի քերելով գայն Գերմանիի առջև, ամբողջ երեք տարի մահու և կենաց անպարոյր նակատամարտներ մղելով գերմանի արքանակ ազգերու 250 զրանեալ զօրաբաժիններուն դէմ։

Եւ այսօր, կորովի և ուժով առաւել քան երբեք իր պատմութեան մէջ, Սովետական Միութեան բոլոր ժողովուրդները ահիմք ներկայացած կը սեպեն վերքանութեան մը ենթարկելու իրենց նախապատերազմի մը անգամ մրապնդող այն բոլոր շրջանները և վտանգաւոր նակատները, որոնց իմաստուն և հեռատես շէջերգայուէ մը միայն պիտի փրկէր Սովետ Միութիւնը կրկնումէն անգամի այդ վտանգներուն։ Որերդրդային Միութիւնը վստահ է թէ՝ իր երեկուան Դաշնակիցները, եթէ իսկապէս անկեղծ են և գիտակցող Ռուս բանակի 1941-46ի անմոռանալի զոհողութիւններուն, իրաւունք պիտի տան անոր և նոյնիսկ, իրենք պիտի ոգեն Ռուս պետութեան, որ կարողանայ իր շուրջը գնել ազգովութեան ձիգ մը, որ բարգաւաճակուէ ինքնապաշտպանութեան տարբական իրաւունքին կ'ստեղծ իր ներքնոյսը, և որուն շարժումին է ժամանակ և կարելիութիւն ընծայել Սովետ Միութեան բոլոր ժողովուրդներուն բոլորովին վերաշինելու ինչ ոչ քանգեր էր հիզրան, ընդնել ինչ որ ընծայեալ էր վերջապէս և գարմանել միայն բանակին ենթարկուած եղբոր մէկուն ներարաբար ինկող գինուորներուն կորստաբը, որ հինգ միլիոն բնակիչներու ամանեալ մարդկանց պատճառ եղած է ենթակայիս։

Սովետ Միութիւնը և անոր անկեղծ բարեկամ-Դաշնակիցները պիտի նստին կլոր սեղանի մը շուրջ և պիտի լրջօրէն քննեն ժամանակ մը Զարերու և վերջին ալ չարերու կողմէ անգթաբար խոշտանգուած այս բարի ժողովուրդներուն ապագայ ազատութեան և խաղաղ բարգաւանումի կարելիութիւնները։ Բոլոր անկեղծ գիտակցէներուն, Ռուս պետական մարգոց հետ պիտի որոնեն պատճառները 1812-ի և 1826-ի ռուսական պատերազմներուն, նոյնպէս փնտռեն և արդիւնեն բռնկումները 1828-ի, 1855-ի, 1878-ի և 1914-18-ի թուրք և ռուս պատերազմներուն, որոնց մասնակցեցան երիտմ, այժմու բարեկամ-Դաշնակիցներէն ոմանք։ Ռուս պետական շրջանակները ներկայիս կը խորհին թէ՝ ԱՇՏՈՐ ԿԱՄ ԵՐԲԻՓ, պարզապէս ուզեն 1920-39 Դեբրպայի մէջ խաղացուած ձախող գիւանագիտութեան մասի և խլրդպային ծալքերը։ Քանի որ այդ տարերկրեայ գործունէութենէն ծագում առին պարզիկ բախումներ և յափշտակութիւններ հոս ու հոն և որոնցմէ ծնաւ Բ. Ընդհ. Պատերազմը։ Ընդհ. ԱՇՏՈՐ ԿԱՄ ԵՐԲԻՓ, քանզի այդ թարգմանի վերջը ծանրնչ և թոյլ որ շարունակէ իր թունաւորիչ գործունէութիւնը, պիտի նշանակէր ապագային համար պատրաստ լոյս նոր պատերազմներու։

Հաշտ

ԹՇՏՈՒՆԻ

ՀԱՅՐԱՍՏԱՆԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԻՄ ԱՆՈՒՇ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Դարեր կգան ու կանցնեն, սակայն գու յար կմնաս,
Որպէս արեւ լուսափիւռ՝ աշխարհում վառ կմնաս.
Անունների մէջ անմահ, բառերի մէջ հմայող,
Դու իմ անո՛ւշ Հայաստան, գիւրական բառ կմնաս։

Մահագուշակ հողմերի բիրտ հոսանքում մնացիր,
Ոսոխներիդ դէմ գու սկզ, խրոխտ, անքուն մնացիր,
Որպէս կաղնի գարաւոր կուռ ու կանգուն մնացիր,
Դու իմ անո՛ւշ Հայաստան, ժիրտ կանաչ ծառ կմնաս։

Ժպտում է արդ դաշտը մեր Արարատեան գեղեցիկ,
Այնտեղ բացուեց նոր կեանքիդ ոսկէ մատեան գեղեցիկ
Դու նոր մաքի, արեւտի, խօսքի ատեան դեղ. իկ,
Դու իմ անո՛ւշ Հայաստան, լոյսի կամար կմնաս։

Մասիսը սէգ, Արագած լեռներդ վէս, անմահ,
Սեւանայ լիճդ ժպտուն՝ հարսներիդ պէս անմահ,
Ինձնոյնի տան ունես գու, խնդութեան ձէ՛ անմահ,
Դու իմ անո՛ւշ Հայաստան, ժպտուն, պայծառ կմնաս։

Զաւակներիդ ջանքը յորդ՝ հերոսական տարփանքով,
Դուստրերը քո նազանգեղ և կուսական տարփանքով,
Երգն է հնչում քո սրտում վառ, յուզական տարփանքով,
Դու իմ անո՛ւշ Հայաստան, քաղցրաբարբառ կմնաս։

Շնչում ես գու երշանիկ և այրական չեմ շնչով,
Սովետական ազգերի եղբայրական չեմ շնչով,
Մեծ Լենինի-Ստալինի վեհ հայրական չեմ շնչով,
Դու իմ անո՛ւշ Հայաստան, յաւերժափառ կմնաս։

ԱՂԱՍ ՎԾՏՈՒՆԻ

ԱՊՐԻԼ ՄԷՊ

Այս առաւօտ խաղաղեցայ ես ուզելով,
— Ո՞րը չեմ խաղաղած ես արդէն—.
Բարի ձկնորսն երբ կը նետէ խայծն ի ծով,
Ցոյն է կոխած իր կարթէն։

Թէ ըսէիր. «Ա՛ռ մահիճդ և եկո՛ւր»
Ու գիս գժոխք տանէիր,
Պիտի գայի ես անտրտունջ այնտեղ՝ ուր
Կը բանկ ըներ գիս մոխիր։

Պիտի պիրով հանգուրժէի քեզի՛ ես,
Թէ ինձ տայիր բուռ բուռ մեղգ.
Զի, չեմ գիտեր, այսօր ծծկեր մանկան պէս
Կ'ուզէ խաղաղիլ հոգիս հեղգ։

Նախամարգուն փոքանք եղաւ կին մ'անգին՝
որ սիրեց իսկ ենովան.
Ժրպիտ մը մեզմ պատանքն է միշտ խարկանքին,
Աղու նայուածք մ'իր տապան...։

ԼԻԼԻ

Ի՞ՆՉԳԼԽԻ ՄԵՌԱԾ Է ՄԵԾ ՓԻԼԻՍՈՓԱՅ ՀԱՆԵՐԻ ՊԷՐԿՍՈՆ

1941 Յունվար 4ին մեռած է արդի ամենամեծ փիլիսոփան Հանրի Պէրկսոն։ Նայի գրաքանուանի անձերու ցանկին մէջ պէտք է անանկ տեղը գրաւէ։ Այդ ցանկը երկար է ու կը բովանդակէ փիլիսոփայ Բօլիցէէ։ Սակայ մինչև տարբրուած բանաստեղծ Բոպէր Ֆիսնօ՝ աշքառու մարդոցմանները։ Կ'երեւայ թէ ժան Ժիրատու ալ կը թափօին կողմէ թունաւորուած է։ բայց մինչև հիմա չէր հրատարակուած մահուան պարագաները մեծանուն իմաստասէրին՝ Հանրի Պէրկսոնի, գերման հալածանքներու ուղղակի զոհն է։

Պէրկսոն հրեայ էր։ Գերմանները 1940էն ի կրսեալ հրեաներու դէմ միջոցներ ձեռք առին։ Նախ մարգահամար կատարեցին։ Էրկսոն որ ապրիլ կը ընակէր, պարտաւոր էր իր թաղին ոստիկանական պահականոցը ներկայանալ, արձանագրելու համար։ Սակայն քամիէր մը դրկուեցաւ։ Ուրիշ անգամ։ Պէրկսոն փիլիսոփային ընակարանը, ու Պէրկսոնի հարցաքննեցաւ թէ իր ընակարանին մէջ պիտի կարենայ ուրիշ արձանագրութեան գործողութիւնը, նկատելով որ ենթական 81 տարու էր ու մեծ հիւանդ։ Պէրկսոն մերժողական պատասխան տուաւ։ Նախընտրեց իր կրօնակիցներուն վիճակին ընելու։ Ուստի Դեկտեմբերի վերջերը՝ առտուն շուտ կանուխ՝ գեռ չէուսցած, պոչ բունեց պահականոցը դրան առջև։ Երկար ժամերով սպասեց մարդոցմէ։ Սառեցնող օդ մը կար ու Պէրկսոնի ոտքերուն ձիւնին մէջ թաղուած էին։ Սառի կտորներ կախուած էին ծառերու ոստերէն։

Պէրկսոն տուն վերադարձաւ տենդով դողալով։ Իսկոյն անկողին մտաւ ու քանի մը օր յետոյ մեռաւ։ Յաջորդ օրը գերման զորձակալութիւնը Պէրկսոնի մահուան պատճառը վերագրեցին իր ֆիզիքական դէշ դիրքին, որուն ենթակայ էր տարբ տարիէ ի վեր մահանակի անդամալուծութեան մը տեսուանքով։

Համադրձակցութեան ջատագով թերթերը բնականաբար շատ քիչ բան գրեցին այդ անեղծացումի մասին, որ ազգային սգ մը պիտի հանդիսանար մարուէր խաղաղութեան առնն։

Պէրկսոն սալոնի փիլիսոփայ մը չէր։ Ան գրաղեր իր վարդապետութիւնը իւրացնող անձերով։ Իր գրեթէ ակամայ մահը ցոյց կուտայ թէ ան որքան կը յաւ իրարու հետ համաձայնեցնելու կեանքը և փիլիսոփայութիւնը։ Վերջին տարիները Պէրկսոնը տեսնող իր փոքրաթիւ ուշակիրները տարօրինակ տպաւորութիւն մը կրեցին ու գերբնական բախում մը զգացին իսկապէս։

Այն անձնակը՝ ուր կը նախընթարէր նոյնիսկ միակ լամբարով մը լուսաւորուած էր։ Անկողնոյ կողմով քանի մը հատորներ տոմոյն փայլէ կ'ուսնին անկիւն մը։ Հոն Պէրկսոնի տժգոյն լուսաւոր գլուխը կը տեսնուէր թերատուերի մէջ։ Գլուխը շատ նազատ էր, ու եկեղեցական օձիք մը կը կրէր միշտ։

Պէրկսոն իր ցեղին կրօնքին մէջ մեռաւ։ Մինչ իր փիլիսոփայական բարեշրջումը գէպի կաթոլիկութիւն կը մղէր զայն՝ ընկերական պատճառներով։ Ան չէր ուզեր կրօնափոխ ըլլալ, նկատելով որ ատիկա հրեական կրօնքին դէմ ուղղուած մեղադրանք մը պիտի ըլլար։

Մահէն քանի մը ամիս առաջ, իր գիւղական բնակարանը երթալով բնակեցած էր իր բոլոր անձնական ձեռագրերը, վանելով որ Գերմաններուն ձեռքը կ'իյնար։

Պէրկսոնի մոռացումը տարուած էր համաշխարհային համակրանքով ու սիրով։ Ուստի Գերմաններուն առաջին զոհը պիտի ըլլար։

ՄԻԹԻԹԱՐԵԱՆ ԱՐՇԻՒՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՍԱՎՈՐՈՒՄ

Ս. Գալիի անձնական քարտուղար Կարապետ Թիւրան, որ շատ լաւ հայերէն գիտէ, կը կարդայ Վենետիկեան Միխիթարեան վանքերուն մէջ գտնուող ձեռագիրներու, կամոգիկոսներու կոնդակներու, ինչպէս նաև կրօնական գաղիներու գասաւորումի աշխատանքներուն։

ՎԵՀԱՓԱՌ Տ. Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա.
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ՄԵԾԻ ՏԱՆ ԿԻԼԻԿԻՈՑ
(ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՄԵՐ)

Գարեգին Սարկաւագի համալսարանական ուսման շրջանին և յետոյ պատրաստուած հոգեւորականներ կերազանցապէս օգտակար կը հանդիսանան՝ Վանքն ու Ճեմարանը եկեղեցական մտաւոր կեդրոն մը ընելու, քահանայութեան մակարդակը բարձրացնելու և եկեղեցւոյ գաստի-գրական գործին զարկ տալու համար։ Այս միտքը աւելի կանուխ յղացուած էր, սակայն անոր զարկ տուողը կ'ըլլայ Օրմանեան Սրբազան, իսկ առաջնորդն ու գործադրողը Տեսուչ Արշակ Նահապետեան, (յետոյ Նահապետեան Եպիսկոպոս) և ուսուցիչներ՝ Սահակեանս Պալասանեան, և Կ. Կոստանեան, Սեդրակ Մանդինեան և Փիլիպպոս Վարդանեան։ Երբ Կոմիտաս, Եզեկիել, և Ցուսիկ Վարդապետներ յետոյ Պերլին կ'երթան ուսանելու, ինչպէս Կարապետ Սարկաւագ իրեն օգնած էր, ինքն ալ կ'օգնէ կրտսեր ընկերներուն։

Գարեգին Սարկաւագ երկու տարի Լայպցիգի և երկուքուկէս տարի ալ Հալէի և Պերլինի համալսարաններուն մէջ կ'ուսանի Աստուածաբանութեան, և Փիլիսոփայութեան պատմութեան ճիւղերը, ուսուցիչ ունենալով Լայպցիգի մէջ Հայրիցկէ՝ Նոր Կտակարանի, Գուտիէ՝ Հին Կտակարանի, Հաուբ՝ Եկեղեցական Պատմութեան, ինչպէս նաև Վունդ՝ Փիլիսոփայութեան. Հալէի Համալսարանին մէջ Լոֆա՝ Եկեղեցական Պատմութեան. Պերլինի մէջ Հառնաք՝ Դաւանաբանութեանց Պատմութեան, Գաֆիան և ուրիշ նշանաւոր ուսուցչապետներ։ 1897-ի սկիզբը՝ ետ քննութեան՝ կը ստանայ Լայպցիգի Համալսարանէն Փիլիսոփայութեան Տոքթորի (Փ. Տ.) Աստիճան, իբրև Աւարտական Թեզ ներկայացնելով՝ «Մի կամքի Վարդապետութեան Ծագումը՝ Հայ և Յոյն Աղբիւրների Քննադատութեամբ»։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆԸ ԵՒ ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ

ԳԱՐԵԳԻՆ Սարկաւագ 1897-ի աշնան Երջանկայիշատակ Մկրտիչ Արիմեան Կաթողիկոսի կարգադրութեամբ արեւոյ կը ձեռնադրուի Սուրբ Սարգիս։ Պարգեւնցէ Էջմիածնայ Մայր Տաճարին մօտ Գայիանէի վանքին մէջ։

Գարեգին Աբեղայ Ճեմարանի Աստուածաբանական ճիւղերու դասախօս կը կարգուի աւանդելով նաև Հայոց Մատենադարանին։ Իր սովորական դասախօսութիւններէն զատ, զոյգ կանխաւ գրաւոր կը պարտադրէր, ուսանողներու մէջ հայրենի հնութիւններու համար սէր արթնցնելու, և անոնց պատմութեան, արուեստի և մշակոյթի ունեցած մեծ արժէքը գործնականապէս բացատրելու համար հնագիտական ճամբորդութիւններ կը կարգադրէր։ Այսպիսի ճամբորդութիւն մը կ'ուղեւորուի 1898-ի ամառուան արձակուրդին, 13 ուսանողներու հետ, որոնք բոլորն ալ հետիոտն էին։ Ինքը մ'ալն ձի մը ունէր իր տարամագրութեան տակ, ինչպէս նաև բեռնակիր գրաստ մը՝ պանդխտիները և ուրիշ անհրաժեշտ իրերը կրելու համար։ Ճամբորդութիւնը կը տեւէ գրեթէ ամիս մը։ Կը տեսնեն Օրբէլեանց և Պռոշեանց իշխանական տոհմերուն շինած բազմաթիւ շէն, բայց առաւելապէս աւերակ վանքերը։ Թէ՛ ինքը և թէ ուսանողները կը տպաւորուին մեծապէս, թէև ուսանողները կանխաւ և ծրագրի համաձայն զեկավարուն ալ գժուար գործ էր։ Սակայն, բոլորին համար մեծ վիշտ կը պատճառէ Քրիստափոր Տէր Միքայէլեանի, յայտնի Աստուածաբան և բազմաթիւ աշխատութիւններու հեղինակ Արշակ Տէր Միքայէլեանի եղբօր, մահը բժշկարան ժամատանեցի հետեւանքով։ Վայոց Ձորը կը շրջապտին, կ'անցնին նոր Բայազէտի դաւառն։ Նորագուռ գիւղը որ պատմական աւերակներով հարուստ է։ Հոս ձեռք կը բերէն «Գրքէն» մը (Ֆրանսական ծագենկաք գրգ՝ չենոյ գործարանի անունով կոչուած) Ժէ. դարէն, որ իբրև անպէտ և հնացած վարագոյր ձգուած էր եկեղեցւոյ կողքի զգեստարանը և փոխարինուած էր նիթէ վարագոյրով մը։ Ուսանողները կ'ուսանին Սեւան չտապել որ հետեւեալ օրը, Վարդավառի ուսին, հոն ըլլան և տեսնեն ուխտաւորներու ուրախութիւնները, երգերն ու պարերը։ Գիւղացիներ գիրենք կը զգուշացնեն թէ ճաշէն ետքը՝ իրիկուան դէմ՝ լիճը անհանգարտ կ'ըլլայ առհասարակ, և թէ նշաններէն այնպէս կ'երեւի որ փոթորիկ պիտի ըլլայ։ Սակայն Գարեգին Վարդապետ թուլութիւնը կ'ուսնենայ գիջելու աշակերտներու խնդրանքին և նաւակ վարձելով կը տեղաւորուին մէջը։ Ժամ մը չանցած կը սկսի հանդ փոթորիկ, աշակերտներ կը փռուին նաւակին յատակը, սիրտառաջնութ։ փսխում։ Նաւավարները վախ կը յայտնեն թէ հովը հարաւ արեւելքէն փչելուն պատճառաւ՝ կրնայ նաւակը ցիր ժայռերով ափի ալեղղութեամբ քշել տանիլ։ Երկու անդամ նաւակը ժայռերու կը զարնուի բայց անիրաւ կ'անցնի։ Կ'աղօթէ Աստուծոյ որ փրկէ Գրնենք, ինչպէս իր Որդին փրկեց իր աշակերտները։ Վերջապէս կ'անցնին վտանգաւոր շրջաններէն և իրիկուն ժամը 9-ին կը հասնին Սեւան, մոռնալով բոլոր նեղութիւնները ու տարաժիները։

Գրեթէ ամէն տարի մը Պռոշեանք աշխատութեան ղրացուցած մը այս ճամբորդութեան կապուած է։ Այս առիթը բնական թիւով «Ամիրգ գրքոյկներ ձեռք կ'անցնին, որոնց մէջ Արտաշէսի և Տիգրան Մեծի երկու պղծագրքոյկներ՝ շատ հաղուագիւտ, վերև յիշուած

ՊԱՐԱԳԱՏԻԿԷՆ

ՆԱՄԱԿ
ՀՐԱՇԱԳՈՐԾ ԱՒԱԳԻՆ

Ա.

Սիրելի Ազգակիցդ իմ,

Այս նամակը արեւմտեան հայերէնով կը գրեմ, ա՛յն յոյսով որ մեր ընկերներէն Գ. Շրկհեանը որ քեզի մօտ կը գտնուի, գայն կը վերածէ իրանահայերէնի՝ որպէսզի աւելի լաւ հասկնան խնդրանքներուս իմաստը։

Մենք քեզմով ուրախ ենք և հպարտ։ Մենք արդէն ըմա՛ռ կապած չէինք ունեցած որ Աստուած դարերո՛վ մոռնալէ յետոյ մեր ազգը, անոր զաւակներէն մէկուն միջոցաւ պիտի յայտնուի մարգկութեան որպէսզի գարմանէ մեզի ըրած անիրաւութիւնները զորա՛ք եթէ իրարու վրայ դիպենք մեր Արարատէն ալ բարձր լեռ մը կրնանք գոյացնել։

Աւա՛ղ, բռնութիւններուդ արձագանգները կը հասնին մեզի և կը հրճուեցնեն մեր սիրտերը։ Մենք, ընական է, Վասիկան և Պապ չունինք որ ի կենդանութեան սրբացնենք քեզ։ Սակայն դուն արդէն Սուրբ ես՝ ըլլալով Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ զաւակը։

Այս նամակը քեզի գրելուս պատճառը անձնական չէ։ Փառք Աստուծոյ հոգւով, սրտով և մարմնով օրերուս քանակը լրացնելու չափ զօրաւոր և առողջ եմ։ Միայն քիչ մը խելքս պակաս է, բայց վնաս չունի...։ Այս աշխարհի վրայ Անմեղիներու պակաս է գտնուին որպէսզի Խելացիներ ապուշներու թիւը աւելնայ և ոմանք առով մխիթարութիւն գտնեն։

Ազգասէր ըլլալուդ մասին բացարձակապէս տարակոյս չունիմ։ Ես քեզմէ չեմ խնդրեր մեր ազգին մէջ գտնուող բորոտներուն, կոյրերուն, անդամալոյծներուն և պէս պէս ախտերէ և հիւանդութիւններէ տառապողներուն բժշկութիւնը, որովհետեւ գիտեմ որ այդ բանը արդէն կ'ընես... ազգասիրաբար։ Մեր ազգը սակայն, իբրեւ ամբողջութիւն, կը տառապի կարգ մը տեսակների և անտեսանելի ցաւերէ։ Որո՞նք են, այժմ, այդ ցաւերը։ Մէկ քանի հատը ես թուեմ, մնացածը դուն գիտես արդէն։ Այս գիշեր պատկերէ առաջ պատկերդ պիտի գնեմ բարձիս տակ, հոգիս, սիրտս և մտածումներս պիտի կեդրոնացնեմ քու վրադ և պիտի սպասեմ որ... ԲՐՏՆՑՆԵՍ գիս։ Աչքդ սիրեմ Աւա՛ղ, չէ՛ մի՛ ըսեր և սատարէ խնդրանքս և փրկէ մեզ.

— Օշականի քննադատութիւններէն։
— Հայաստանի ներքին և արտաքին թշնամիներէն։
— Զիրար չբաշխելու մոլութիւնէն։
— Բան պետեմ ճիւթիւնէն։
— Քաղաքականութիւն, սեղի կամ անտեղի, խաղալէն։
— Մեր մեծերուն ճաշոցած փոքրառութիւնէն։
— Նորաբոյս Հայրենասէրներէ։
— Բանասաեղծութիւն ընելէ։
— Դաշնակիստէ և մասամբ նորէն, ու՝ գայն եւ իր մեծիտները կապկողներէ։
— Հայ կիները՝ բամբասելու ունակութենէն։
— «Ի նպաստ այսինչ կամ այն ինչ հասատուութեան...» ըսելու ձեւէն։
— Փեսաները՝ իրենց զոքանչներէն։
— Աղջիկները՝ երգելէ՝ բաց աչքով, և քունի մէջ՝ երգաղ տեսնելէ։
— Հարուստները՝ ժլատութենէ։
— Եւ, Դաւիթը՝ Գողիաթներու ձեռքէն...

(Շար.) ԴԱՒԻԹ

ԵՐԱԺԻՇՏՆԵՐԸ ԻՆՉՊԻՍ ԿԱՇԽԱՏԻՆ

Վակներ ոսքի վրայ գրելը կը սիրէր, մեծ վաճառատուններու մէջ գտնուած գրոյց սեղանի նմանող սեղանի մը առջեւ։

Աքանչելի գիր մը ունէր և այնքան մաքուր, այնքան կանոնաւոր կերպով կը գրէր որ արուեստով ընդօրինակիչ եղող անձերուն նմանէն կը գրգռէր պարզապէս։

կրբելէն հետ։ Այս կերպով ուսանողները առիթ կ'ուսնենան անձամբ տեսնելու և անջնջելի տպաւորութիւններ ստանալու հայրենի աւերակներէն՝ գործնական դասեր առնելով մեր պատմութենէն։ Տարուան ընթացքին կատարուած մշակութային հանդէսով մը՝ ճանապարհորդակից ուսանողներու հետ՝ կը հաղորդեն նաև իրենց տպաւորութիւնները, և ձեռք բերուած արդիւնքները կը ցուցադրեն ամբողջ ճեմարանին։

(Շար. 7).

ՊՈՒՐՍԱՅԻ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՕՇԱԿԱՆԻՆ
ԿԵՆՍԱՑԸ

Այս բաժակն առնենք,
Մեր մայր Հայաստան,
Կենացը խմենք
Քո մեծ խնդութեան։

Խմենք անմար
Լոյսիդ կենաց,
Քո կենաբար
Յոյսիդ կենաց։

Բացել ենք կրկին
Լիութեան սեղան,
Սեղանի գլխին՝
Ուրախ թմբուկն։

Խմենք չքեղ
Փառքիդ կենաց,
Քո հանճարեղ
Մտքիդ կենաց։

Ցնծա՛, Արարատ,
Ցնծա՛, Հրազդան,
Մեր Սովետական
Անմահ Հայաստան։

Խմենք պայծառ
Երգիդ կենաց,
Քո չինարար
Ձեռքիդ կենաց։

ՍԱՐՄԷՆ

ԽՕՍՔԸ ՄԷՋԵՐՆԻՍ

Կ'ըսուի թէ Հալէպի մէջ պիտի տօնուի եղեր գրագէտ քննադատ Ց. Օշականի յոբելեանը։

Եթէ լուրը ճիշդ է, կարելի է սպասել որ յոբելենական յանձնախումբը, իր յայտագրին վերը դնէ սա տեսակ խօսք մը.

«Ցորելենական հանդէս Ց. Օշականի արեւելեան գրականութեան դէմ գործած ստեղծութեան քառասնամեակին և Հայաստանի նոր գրականութեան դէմ ունեցած ստեղծութեան քսանեակամեակին առիթով»։

* * *

Կ'ըսուի թէ վերոյիշեալ յոբելեանի առընչութեամբ, բանաստեղծ պարոն մը սպառնալիք ըրած է մէկու մը՝ որ նման ձեռնարկի մը համար չէլլալը յայտնած է։

— Տեսնենք ո՞ր լկտին պիտի հակառակի եղե՞ր, ըսեր է։

Պէտք է ընդունիլ որ հայասէր բանաստեղծներ ալ կը գտնուին՝ որոնցմէ մէկն ըլլալ կը թուի Հալէպցին։

* * *

Կ'ըսուի թէ Ց. Օշական Հալէպ պիտի գայ եղեր ներկայ ըլլալու իր յոբելենական հանդէսին։

Ըստ իս, նման ճամբորդութիւն մը պիտի չուզէ ընել յոբելենարը, որ կը նախընտրէ իր գրական աշխատանքները տանիլ... կնանքն ու աշխարհէն կարուած վիճակի մէջ։

ՊԱՐ—ՕՏ

Ք Ա Ռ Ե Ա Կ
Ծնեալում ենք մեր կամքից անկախ
Աշխատում միշտ լինել անկախ,
Մեռնում ենք մեր կամքին
ընդդէմ
Դառնալով լուռ յուշեր անդէմ։
Թէհրան Կ. ԱՆՏՈՒՆԻՆ

ՍՏՈՒՑԱՆՔ
ԼՐԱԲԵՐԻ ԲԱՑԱՌԻԿԸ
Նուիրուած՝
ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
Ցաղթական 25 ամեակին
(1920 — 1945)
Նիւ Եորք

[illegible]

(Շար. Ա. էջէն)

այդ աղքատութեան և թիւի փոքրութեան մէջ մենք մեծ ենք եղել հոգւով։

Մեր խօսքը մանաւորելով Հայ եկեղեցու համար պէտք է ըսել որ մեր եկեղեցին փոքր է և աղքատ բաղդատմամբ միւս մեծ եկեղեցիներուն. թերևս 3 միլիոն զաւակներ, և դրանց բոլորն էլ հաւատացեալ են թէ չէ, այդ էլ չենք գիտեր։ Թիւի և նիւթական բարգաւաճ վիճակի տեսակէտով չենք կարող Կաթոլիկ և Բողոքական եկեղեցիների հետ մրցիլ։ Բայց ամէնքդ լաւ պէտք է հասկընաք որ արժէքը թիւի մէջ չէ, հոգու մէջ է, որակի մէջ է, և այդ հոգու մեծութիւնը մեր եկեղեցին ունեցել է։ Ամենք առաքելութիւններ են անում այս փոքրիկ բայց հոգիով բարձր եկեղեցու քահանաների ոգիտութեան և այլ արտաքին բաների դէմ. այդպիսիներ գիտակցաբար չէ որ մատնուում են մեր եկեղեցու անցեալի և մեծութեան, այդպիսի մարդիկ իրենց տգիտութիւնն են ցոյց տալիս մեր եկեղեցու անցեալում կատարած մեծ դերի և կատարելիք մեծ գործի մասին։

Ուզում եմ պատմութիւնից օրինակներ վերցնել։ Մի՞թէ հին Աղեքսանդրիոյ Քրիստոնեայ հզօր եկեղեցին, որի եպիսկոպոսներից պատկառում էին նոյն իսկ կայսրերը. որի Վարդապետների աչակերտում էին նոյն իսկ կայսրուհիները. այժմ չատ փոքրացել է այդ։ Մի՞թէ Գ. եւ Դ. դարերի Կարկեդոնի եկեղեցին իւր Կիպրիանոսների և Տերտուղիանոսների հռչակով պանծացած. արդեօք այսօր այդ քաղաքի տեղը կա՞։ Բայց կա՛յ և կ'ապրի Հայոց եկեղեցին իւր լեզուով, իւր գրականութեամբ, իւր ճարտարապետութեամբ, իւր մշակոյթով. վասնզի Հայ եկեղեցու մէջ մեր հայրերի վեհ ոգին է մտել, Հայ լունէն է զայն ծաղկեցրել։ Այդ ոգին է որ մեր ժողովուրդն ու եկեղեցին զօրաւոր դարձուցած է. ահա այս արժանիքն է որ մեզ դիմացկուն ըրած է, մենք թուլ կանգնած ենք իբրև պաշտպան Քրիստոնէական աշխարհի։ Իբրև այդ՝ հալածողների ոտքերին ներքև տրորուած ենք, խեղճացել ենք։ Իբրև այդ, իբրև պաշտպան քրիստոնէութեան ամբողջ քրիստոնեայ աշխարհը պէտք է յարգանքի իւր տուրքը յայտնէ Հայ եկեղեցուն։

Պէտք է մեր ժողովուրդը նաև գիտակցի որ Հայ եկեղեցու մէջ Տէր Յիսուս Քրիստոս է Լոյսը և Ճշմարտութիւնը կենդանի է. ուրեմն մեր ժողովուրդը պէտք է հոգեւոր վերածնունդ ունենայ. այդ վերածնունդի հոգը, գեղեցիկ դո՛ւէջ էջ, Հայ ժողովուրդ։ Աւետարանում մեր Տէրն ալ պատգամած է «Այն որ վերստին չի ծնիր չի կրնար Տիրոջ արքայութիւնը մտնել»։

Ես համոզուած եմ և ազօթում եմ որ այդ հոգեւոր վերածնունդը գայ մեր եկեղեցւոյ ոգւով մեր ժողովուրդին։

Աստուած օրհնէ Հայաստանեայց եկեղեցին և Հայ ժողովուրդը համայն։

ՀԱՆԴԷՍ ԼԻ ՃԱՇԿԵՐՈՅԹ Ի ՊԱՏԻՒ ՎԵՀԱՓԱՒԻՆ

Մէկ Ապրիլ 1946, Տիար Ա. Մազլումեան — Պարոն — իր բընակարանին մէջ մեծ ճաշկերոյթ մը տուաւ Վեհ. Հայրապետին ի պատիւ։ Ներկայ էին Գեր. Տ. Եփրեմ Ս., Առաջնորդ Զարեհ Հ. Սուրբ, Հոգշ. Տ. Խորէն և Բարգէն Վարդապետներ, Քաղաք. ժողովի գլխաւոր, Պրն. Գ. Մազլումեան և Պրն. Երուանդ Տէմիրճեան, որ շարունակ անձամբ իր կառքը տրամադրեց և վարեց Վեհ. Հայրապետի բոլոր այցելութեանց համար։

Ճաշկերոյթը անցաւ շատ ուրախ մթնոլորտի մէջ։ Խօսակցութիւնները գրգռեցան Հ. Բ. Ը. Մ.ի հիանալի և օրինակելի գործունէութեան մասին։ Բաժակներ պարպուեցան Վեհափառին, Տանտիրոջ և ընտանիքի, սեղանակիցներու կենաց։

Ճաշկերոյթը մէկէն աւելի տեսակէտներով բարերար ազդեցութիւններ ունեցաւ։

Նոյն օր ժամը 7-ին Մէջտանի Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ տեղի ունեցաւ Հայ եկեղց. Կիրակնօրեայ դպրոցներու հանդէսը։ Մօտ 3000 հոգիներ՝ եկեղեցին և իր շրջափակը լեցուցած էին։ Հինգ կիր. դպրոցներու Տեսուչներ և պաշտօնեաներ թէ կարդացին և թէ գովելի յայտարարի մը գործադրութեան մասին ճիգ չէին խնայած։

Գլխաւոր Տեսուչներ Պրն. Գ. Ներսէսեան և Ռ. Տիրայրեան առիթքնով բացման և ուղերձի խօսքեր արտասանեցին։ Եղան շատ բանաստեղծներ և խմբերգներ և եկեղեցական կարգի մը նուագը։

Արտասանող օրիորդներ ոգեւորուած կերպով արտասանեցին։ Արտասանութիւնները Հայց. Եկեղեցւոյ մասին էին։ Օր. Զ. Համալեանի մենակը և Օր. Հայարփիի արտասանութիւնը իրը տպաւորութիւն ձգեցին ժողովուրդի վրայ։

Գլուխ գործոց մը էր Վեհ. Հայրապետի խօսքը։ «Հայ եկեղեցու դերը Հայ ժողովրդի կեանքի մէջ և բերած նպաստը ընդհանրապէս քրիստոնէական եկեղեցւոյ»։

Վեհափառ Տէրը մօտ քառասուն վայրկեան մատնիչացուց ներկայ մեծ բազմութիւնը։ Երեք հազար Հայ հոգիներ յայտնեցին իրենց ծարաւը։ Հրաշալիք էր Վեհափառ Տիրոջ ներգործութիւնը, խօսուած Հայ եկեղեցւոյ արժէքին և պաշտպանութեան մասին։ Վեհափառ Հայրապետը չէր ուզեր նաև Կիրակնօրեայ դպրոցներու կարեւորութիւնը և կատարելիք մեծ դերը Հայ ժողովուրդի մանուկներու հոգեւոր կեանքին մէջ։ Ան խոստացաւ իր

ՌԵՍԿ ԼՈՒՍ ԳԼԽԻ

ԲԱԳՐԱՄԵԱՆԻ ԿԵԿԿԱՑՔԸ

Կիրակի, 31 Մարտ, իրիկուան ժամը 7,30-ին, Հալէպի «Բագրամեան»ի Վարչութիւնը գեղեցիկ գաղափարը ունեցած էր կազմակերպելու ընկերամակրական երեկոյթ մը «Եփրատ» Ակումբի սրահին մէջ։ Ժամանակէն առաջ հոծ երկսեռ բազմութիւն մը լեցուցած էր սրահն ու յարակից սենեակները։

Հանդէսին կ'ատենապետէր Ընկեր Մանուկ Ուլուեան։ — Որոշեալ ժամուն հանդէսը բացուեցաւ Սուրիական և Ռ. Ա. Կուսակցութեան քայլերգներով յորդնկայս, որմէ յետոյ Ընկեր Գայլակ Խաչատուրեան իր բացման խօսքին մէջ ներողամտութիւնը խնդրեց ներկաներուն՝ նշմարուելիք թերութիւններուն համար, տրուած ըլլալով որ «Բագրամեան»ի տղաքը առաջին անգամ ըլլալով հանրութեան կը ներկայանային։

Ծոխ յայտագիրը երկու մասի բաժնուած էր։ Առաջին մասը կը բաղկանար արտասանութիւններէ, մենակներէ ու նուագէ։ Հայաստանեան գրականութենէն յաջողօրէն արտասանեցին Գ. Գ. Տանոյեան, Շանթոյեան և Բալուշեան. Օրիորդներ Ամրգեան, Տանոյեան և Գուսուլեան։ Դաշնակ Հայաստանի ախորժելուր եղանակներէն զուգերգեցին Գ. Գ. Իժմեան և Պարտիզպանեան, Օրիորգներ՝ Գեղանուշ և Մարի Համալեան։ Մենակներց Օրդ. Սարաֆեան։

Ընկեր Կարապետ Տէր Պետրոսեան, ջութակի իր սոլոներով, Հայ երգի գմայլելի հմայքը ներկաներու սրտերէն ներթափանցել տուաւ, ստեղծելով ընդհանուր խանդավառութիւն։

Երկրորդ մասին, «Բագրամեան»ի տղոց կողմէ բեմադրուեցաւ «Ասիացի Սափրիչ» զաւեշտը, որ ժամ մ'ամբողջ հանդիսականներէն ծիծաղ խլեց, ստեղծելով զուարթ ու չէն մթնոլորտ մը։

Փակման խօսքը տրուեցաւ հիւրաբար քաղաքս գտնուող Պրն. Կարօ Սարգիսեանին։ Անիկա սոյն հաւաքոյթը գաղափարական հանոյք նկատեց և փափաքելի գտաւ որ նման ձեռնարկներ յաճախակի ըլլան «Բագրամեան»ի տղոց կողմէ։

Ընկեր Մանուկ Փուսուլեան առ ի գնահատութիւն և քաջալերութիւն 50 ս. ոսկիի գումար մը նուիրեց «Բագրամեան» Ակումբին։ Հանդէսը փակուեցաւ յորընկայս Ս. Հայաստանի հիմնով։

ՎԱՀԷ

«ՊՐԻՊԻՇ ԷՄՊԱՅԷՐ» ՊՔՔՊՔՊՔ

ՍՏԱՑՈՂ ՀԱՑ ՍՊԱՑ ՄԸ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ կառավարիչ Սըր Էլլըն Քընինկհէմ վերջերս. 43 պետական պաշտօնեաներու չքաշնաններ տուած է։ Ատոնց կարգին է Անգլ Ցորդանանի սահմանապահ ուժերու սպաներէն տեղակալ Գրիգոր Վարդավառեան որ ստացած է «Պրիպիշ էմպայր» շքանշանը։

«Ցիշեալը պատերազմի չորս տարիներու ընթացքին Իրաքի և Պաղեստինի միջեւ հրամայած է Արքայական Եւեքտրական և մեքենագիտական ջոկատի մը և թանկագին ծառայութիւն մատուցած Դաշնակիցներու փոխադրական միջոցներու պահպանութեան գործին մէջ, ցոյց տալով թեքնիք կարողութիւն և գովելի ուշիմութիւն» կ'ըսէ յիշատակագիրը։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պ. ՄԻՌ. ՆԱՓԱՆԵԱՆի և Հ. Բ. Ը. Միութեան Հ. Ե. Ընկերակցութեան նոր հասցէն է՝

Փոստարկղ թիւ 1326

ՊԷՅՐՈՒԹ

բոլոր մնաբաւորութիւնները գործադրել որ Կիրակնօրեայ դպրոցներու գործը զօրանայ, բարգաւաճի և իւր վեհ նպատակին ծառայէ, որ է Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ հոգեւոր սերունդ պատրաստել։

ՄԵԿՆՈՒՄ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀՍԵՐԱՊԵՏԻ

Չ Ապրիլ երեկոյեան Ազգ. Իշխանութիւնը նոր ին Ս. Օծութեան մեկնումին առիթով ճաշկերոյթ կուտայ Պրն. Մ. Մարքարեանի պանդոկին մէջ։

Վեհ. Հայրապետը կը մեկնի այս առաւօտ Դշ. 3 Ապրիլ, առաւօտուն գնալի Լաթաքիա, և ապա Ս. Աթոռ, Անթիլիաս, նախապատրաստելու համար Ուխտի օրուան հանդիսութիւնները։ Բարի ճանապարհ մեր Աստուածաբեալ Հայրապետին և Մեծ Վեհափառին։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի հանգուցեալ Երուանդ Թէբէլիքեանին յիշատակին, 7 Ապրիլ 1946 կիրակի օր յաւարտ Ս. Պատարագի Ս. Քառասուն Մանկանց եկեղեցւոյ մէջ։

Ազգականներէն ու բարեկամներէն կը խնդրուի ներկայ ըլլալ։ (2—3)

«ԵՓՐԱՏ»Ի ՅՕՆՏԻՆ

ԸՆԿԵՐ Ուլիսին թատրերգեան կը նուիրէ 200 Ս. Դ., ի գնահատութիւն «Եփրատ»ի ազգօգուտ ուղղութեան։

Նոյն նպատակին և նոյն ա գիթով, 300 Ս. Դ. կը նուիրէ Գ. Սեդրակ Կիւրեղեան։

Երկուշաբթի 8 Ապրիլին սկսեալ Սինէ Բա Տիանա պիտի ցուցադրէ

ՅԻՍՈՒՍԻ ԿԵԱՆՔԻ ու ԶԱՐԶԱՐԱՆՔՆԵՐԸ

եւ

ՇԱՐԼԻ ՇԱՊԼԻՆԻ

Նուագատօնը

Սովետական Հայաստանի հետ Մշակութային Կապի Հալէպահայ Ընկերակցութիւն։

ԲԱՑՄԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

Հրապարակային

Դասախօսութիւններու Դասախօս՝

ՎԵՐ. ՏԻԳՐԱՆ ԵՐԼՈՊԵԱՆ

Տեղի կ'ունենայ Հինգշ. 4 Ապրիլ 1946 երեկոյեան ժամը 8ին «Ազգանց Ամերիկեան Բարձրագոյն Վարժարանը» (Խանտէք)

Գեղարուեստական բաժին...

Մուտքը ազատ

Ոգեհարց և Քնացնող

ՖԱՔԻՐ

ՀԱՃԻ ՄՈՒՀԱՄՄԷՏ-ԷԼ-ՖԷԼԷՖի

Երկար հանգիստ մը վերի սկսած է գործին։

Ձեր ապագան գիտնալու համար դիմեցէք իրեն՝. Քէլէէի պողոտայ, թիւ 11, քարակոփներուն մօտ, Հալէպ։

«ԵՓՐԱՏ»Ի ԲԱՑԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

1.— Թերթիս բաժանորդագրութիւնը կանխիկ է։

2.— Սուբիոյ և Լիբանանի համար

Տարեկանը՝ 20 սուբ. ոսկի

Վեցամսեան 11 » »

3.— Արտասահման 25 սուբ.

Եռամսեայի գրութիւնը չընդունուած է։

ԱՂՔԱՏՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ԿԵՐՊԱՍ

36 ս. ոսկիի կարելիէ ունենալ գեղեցիկ մը բուրդէ և անփոփոխ գոյներով։

Բոլոր անոնք որ ազգային կամ բանուորի կարօտներ ունին Պարենաւորման Գրասենեակին, և կամ բանուորական ոեէ կազմակերպութենէ, կ բ ն ա ն գ ի մ ե լ Օրօղսի Պաքի գիմաց՝ Ապտիլ Լաթիֆ Մուհաֆիզի վաճառատունը՝ տարձագրուելու համար։

Բաշխումը տեղի պիտի ունենայ Մարտ 25էն 10 Ապրիլ։

ՍԻՆԵՄԱ

«ՐՈՒԱՅԵԱԼ»Ի Ի ՄԷՋ

կը ներկայացուի, 1 Ապրիլ 1946-էն սկսեալ

ԲԱՐԻ ԶԱՆՆԵՐԸ

Տեսարաններ Ս. Հայաստանէն։